

HRVATSKA NARODNA BANKA

Trg hrvatskih velikana 3, 10002 Zagreb
tel.: 01 45 64 555 / faks: 01 46 10 551, 45 50 726, 46 10 591
teleks: 22 569 / www.hnb.hr / mb 3269817

SEKTOR BONITETNE REGULATIVE I SUPERVIZIJE

SMJERNICE

o depozitima stanovništva koji podliježu različitim odljevima za potrebe izvještavanja o likvidnosti u skladu s Uredbom (EU) br. 575/2013 o bonitetnim zahtjevima za kreditne institucije i investicijska društva

Zagreb, 5. ožujka 2014.

1. OPĆE ODREDBE

Ove Smjernice o depozitima stanovništva koji podliježu različitim odljevima za potrebe izvještavanja o likvidnosti u skladu s Uredbom (EU) br. 575/2013 o bonitetnim zahtjevima za kreditne institucije i investicijska društva (u nastavku teksta: Smjernice) donose se u skladu sa Smjernicama o depozitima stanovništva koji podliježu različitim odljevima za potrebe izvještavanja o likvidnosti u skladu s Uredbom (EU) br. 575/2013 o bonitetnim zahtjevima za kreditne institucije i investicijska društva (EBA/GL/2013/01 od 6. 12. 2013.) koje je donijelo Europsko nadzorno tijelo za bankarstvo.

Smjernice se odnose, u skladu s člankom 421. stavkom 3. Uredbe (EU) br. 575/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o bonitetnim zahtjevima za kreditne institucije i investicijska društva i o izmjeni Uredbe (EU) br. 648/2012 (SL, L 176, 27. 6. 2013. (u nastavku teksta: Uredba (EU) br. 575/2013), na metodologiju na temelju koje kreditna institucija identificira depozite stanovništva koji podliježu povećanim odljevima i izvještava, u sklopu izvještavanja o zahtjevima za likvidnosnu pokrivenost u skladu s člankom 415. Uredbe (EU) br. 575/2013, o dobivenoj procjeni odljeva u odgovarajućem razredu.

Smjernice kreditna institucija primjenjuje na pojedinačnoj i EU konsolidiranoj osnovi, u skladu s dijelom prvim, glavom II. Uredbe (EU) br. 575/2013, te se odnose na sve depozite stanovništva iz članka 421. Uredbe (EU) br. 575/2013.

Sadržaj Smjernica kreditna institucija treba pažljivo razmotriti pri identifikaciji kategorija depozita stanovništva u skladu s člankom 421. Uredbe (EU) br. 575/2013 za potrebe izvještavanja o likvidnosti. Riječ je o stajalištu Hrvatske narodne banke kao tijela koje je nadležno za obavljanje supervizije poslovanja kreditne institucije, kojim će se ona rukovoditi pri ocjeni kvalitete poslovanja i procjeni ispunjavanja zahtjeva iz Uredbe (EU) br. 575/2013 te pri procjeni općenitog upravljanja rizicima kojima je kreditna institucija izložena.

Od kreditne institucije očekuje se da se pridržava Smjernica.

2. UVOD

U članku 420. Uredbe (EU) br. 575/2013 propisuje se koji se likvidnosni odljevi iskazuju za potrebe zahtjeva za likvidnosnu pokrivenost. U članku 421. stavku 1. Uredbe (EU) br. 575/2013 razmatra se iznos depozita stanovništva obuhvaćenih sustavom osiguranja depozita koji su "dio postojanog odnosa, koji umanjuje vjerojatnost povlačenja" ili su "pohranjeni na transakcijskom računu". U načelu se ti depoziti stanovništva smatraju najstabilnijima i podlijegeat će najnižim stopama odljeva od najmanje 5%. U članku 421. stavku 2. Uredbe (EU) br. 575/2013 preostali depoziti stanovništva svrstavaju se u širok razred koji podliježe stopi odljeva od najmanje 10%.

U skladu s kombinacijom idiosinkrastičnoga stresnog scenarija i stresnog scenarija na razini tržišta ponašanje deponenata dodatan je rizični faktor koji se procjenjuje kako bi se odredio profil likvidnosne rizičnosti kreditne institucije, iz čega logično slijedi da će se pojaviti faktor uvećanja za minimalne stope odljeva propisane člankom 421. stavcima 1. i 2. Uredbe (EU) br. 575/2013.

S tim u vezi, svrha je Smjernica utvrditi kriterije za identifikaciju nestabilnijih depozita stanovništva za potrebe izvještavanja o likvidnosti, određujući karakteristike koje mogu dovesti do povećanih odljeva unutar sljedećih 30 dana u uvjetima stresa.

Za potrebe izvještavanja o likvidnosnim odljevima u skladu s člankom 415. Uredbe (EU) br. 575/2013 kreditna institucija treba razlikovati tri grupe depozita stanovništva:

- depoziti stanovništva iz članka 421. stavka 1. Uredbe (EU) br. 575/2013 koji ne udovoljavaju kriterijima koji se primjenjuju za identifikaciju depozita stanovništva koji podliježu povećanim stopama odljeva u skladu sa Smjernicama, podliježu stopi odljeva od 5%,
- depoziti stanovništva iz članka 421. stavka 2. Uredbe (EU) br. 575/2013 koji ne udovoljavaju kriterijima koji se primjenjuju za identifikaciju depozita stanovništva koji podliježu povećanim stopama odljeva u skladu sa Smjernicama, podliježu stopi odljeva od 10%,
- svi depoziti stanovništva (depoziti stanovništva iz članka 421. stavaka 1. i 2. Uredbe (EU) br. 575/2013) koji, uzimajući u obzir specifične karakteristike ponašanja deponenta, podliježu stopama odljeva osim onih koje su u članku 421. stavcima 1. i 2. Uredbe (EU) br. 575/2013 predviđene kao minimalne i za koje su u Smjernicama utvrđeni identifikacijski kriteriji. Ti se depoziti raspoređuju u jednu od tri kategorije utvrđene u Smjernicama, ovisno o tome kojim rizičnim faktorima odgovaraju.

Nadalje, da bi se osigurala veća usklađenost za potrebe izvještavanja o stabilnim depozitima prema članku 421. stavku 1. Uredbe (EU) br. 575/2013, Smjernicama se utvrđuju i kriteriji za identifikaciju "postojanog odnosa koji umanjuje vjerojatnost povlačenja" i "transakcijskog računa, uključujući račune na koje se redovito uplaćuju plaće".

3. ODREĐIVANJE "POSTOJANOG ODNOSA, KOJI UMANJUJE VJEROJATNOST POVLAČENJA"

Kreditna institucija može smatrati da depozit stanovništva predstavlja dio postojanog odnosa za potrebe izvještavanja o likvidnosti, u skladu s kombinacijom idiosinkrastičnoga stresnog scenarija i stresnog scenarija na razini tržišta, kada deponent udovoljava najmanje jednom od sljedećih kriterija:

- (a) ima važeći ugovorni odnos s kreditnom institucijom minimalnog trajanja od 24 mjeseca,
- (b) ima odnos zaduženosti koji proizlazi iz kredita osiguranog nekretninom ili drugog dugoročnog kredita ili
- (c) osim kredita, ima barem još jedan aktivan proizvod s kreditnom institucijom.

4. ODREĐIVANJE "TRANSAKCIJSKOG RAČUNA, UKLJUČUJUĆI RAČUNE NA KOJE SE REDOVITO UPLAĆUJU PLAĆE"

Kreditna institucija može smatrati da se depozit stanovništva drži na transakcijskom računu kada se na tom računu obavljaju transakcije, uključujući redovito uplaćivanje plaće ili drugih prihodi, ili se vrše isplate s njega.

Pri određivanju kriterija iz točaka 3. i 4. kreditna bi institucija trebala imati na raspolaganju povijesne podatke, uključujući i podatke o ponašanju deponenata, kako bi potkrijepila klasifikaciju svojih depozita.

5. METODOLOGIJA ZA IDENTIFIKACIJU PROIZVODA DEPOZITA STANOVNIŠTVA KOJI PODLIJEŽU POVEĆANIM ODLJEVIMA

Kreditna institucija trebala bi depozite stanovništva razvrstati u tri grupe depozita koji podliježu povećanim odljevima na temelju broja i rizičnosti rizičnih faktora kojima udovoljavaju, od onih koji su opisani u točki 6. Smjernica. Osim faktora navedenih u točki 6. Smjernica, kreditna institucija trebala bi identificirati i dodatne kriterije koji mogu uzrokovati povećane odljeve te ih uključiti u svoju analizu.

Za potrebe izvještavanja o likvidnosti, kreditna institucija trebala bi procijeniti odgovarajuće povećane odljeve za svaku od tih kategorija u skladu s točkom 7. Smjernica.

6. FAKTORI KOJI UTJEČU NA STABILNOST DEPOZITA STANOVNIŠTVA

6.1. Vrijednost depozita stanovništva

Kreditna institucija trebala bi smatrati depozitima velike vrijednosti one depozite koji ispunjavaju sve sljedeće zahtjeve:

(a) premašuju niži od sljedeća dva iznosa:

(i) 100 000 EUR, odnosno odgovarajući iznos protuvrijednosti u kunama ili drugoj valuti, preračunato prema srednjem tečaju HNB-a važećem na dan sastavljanja izvješća ili

(ii) osigurani iznos depozita u skladu sa zakonom kojim je propisan sustav osiguranja depozita,

(b) niži su od 500 000 EUR, odnosno odgovarajućeg iznosa protuvrijednosti u kunama ili drugoj valuti, preračunato prema srednjem tečaju HNB-a važećem na dan sastavljanja izvješća.

Kreditna institucija trebala bi smatrati depozitima iznimno velike vrijednosti one depozite koji iznose najmanje 500 000 EUR, odnosno odgovarajući iznos protuvrijednosti u kunama ili drugoj valuti, preračunato prema srednjem tečaju HNB-a važećem na dan sastavljanja izvješća.

Za potrebe izračuna vrijednosti depozita klijenta, kreditna institucija trebala bi u izračun uključiti sve depozitne račune klijenta u toj kreditnoj instituciji.

Kreditna institucija također bi trebala provesti analizu koncentracije svoje depozitne baze. Za svoje interne potrebe kreditna institucija trebala bi utvrditi primjerene pragove i/ili limite za definiranje depozita stanovništva velike vrijednosti koristeći pritom neku od metoda kojima se može identificirati koncentracija depozitne baze. Na primjer, kreditna institucija može identificirati "određeni broj velikih depozita stanovništva" ili "broj najvećih depozita stanovništva" koji čine određeni postotak baze depozita stanovništva.

6.2. Proizvodi koji ovise o kamatnoj stopi ili su ugovoreni s posebnim uvjetima

Kreditna institucija trebala bi smatrati da depozit ovisi o kamatnoj stopi kada ta kreditna institucija nudi kamatnu stopu:

- (a) koja znatno premašuje prosječnu kamatnu stopu za slične proizvode za stanovništvo koje nude kreditne institucije usporedivih značajki, uzimajući u obzir specifična obilježja hrvatskoga depozitnog tržišta, ili
- (b) čiji se povrat izvodi iz povrata tržišnog indeksa ili skupine indeksa, ili
- (c) čiji se povrat izvodi iz bilo koje tržišne varijable koja nije promjenjiva kamatna stopa.

Kreditna institucija može identificirati proizvode koji "ovise o kamatnoj stopi" tako da usporedi kamatnu stopu koja se odnosi na svaki depozit s prosječnom kamatnom stopom koju za slične proizvode plaćaju kreditne institucije usporedivih značajki. Pod pojmom "kreditne institucije usporedivih značajki" mogu se smatrati kreditne institucije koje imaju usporediv poslovni model i veličinu, što bi trebala definirati sama kreditna institucija.

6.3. Dospjeli oročeni depoziti ili depoziti s otkaznim rokom

Kreditna institucija trebala bi u kategoriju dospjelih oročenih depozita ili depozita s otkaznim rokom uvrstiti sljedeće depozite:

- (a) depozite koji su izvorno ugovoreni kao oročeni s datumom isteka koji dopijeva u roku od trideset dana ili
- (b) depozite s fiksnim otkaznim rokom kraćim od trideset dana, u skladu s ugovornim odnosima, osim onih koji ispunjavaju uvjete za primjenu članka 421. stavka 5. Uredbe (EU) br. 575/2013.

Pri procjeni odljeva depozita stanovništva kreditna bi institucija trebala uzeti u obzir:

- (a) utjecaj nemogućnosti povlačenja ili otkaznih rokova,
- (b) utjecaj troška povlačenja za proizvode depozita stanovništva koji se mogu valjano okončati prije izvornog datuma dopijea,
- (c) činjenicu da na reputaciju kreditne institucije utječe uskraćivanje dopuštenja za povlačenja depozita, ako se u kreditnim institucijama uvriježila praksa da se dopušta prijevremeno povlačenje depozita.

6.4. Visokorizični distribucijski kanali, uključujući internetske banke, ostale oblike daljinskog pristupa i brokerske depozite

Kreditna institucija trebala bi raspoređivati depozite stanovništva kojima se pristupa visokorizičnim distribucijskim kanalima, kao što su kreditne institucije koje usluge pružaju isključivo internetski, ostali oblici pristupa na daljinu i brokerski depoziti (kada brokeri prikupljaju sredstva od fizičkih osoba ili malih i srednjih poduzeća) u povećane odljeve, vodeći računa o sljedećem:

- (a) o prihvatljivim postojećim ugovornim limitima za povlačenje,
- (b) o činjenici da na reputaciju institucije utječe uskraćivanje dopuštenja za povlačenja depozita, ako se u kreditnim institucijama uvriježila praksa da se dopušta prijevremeni otkup tih depozitnih proizvoda.

6.5. Valuta depozita

Kreditna institucija trebala bi razlikovati depozite stanovništva u kunama od depozita stanovništva u drugim valutama.

6.6. Depoziti nerezidenata

Kreditna institucija trebala bi razlikovati depozite stanovništva na način da razlikuje depozite rezidenata od depozita nerezidenata. Pod pojmom "depozit nerezidenata" smatraju se depoziti stanovništva koji nisu rezidenti EU-a, odnosno podrazumijevaju rezidente trećih država.

Kreditna institucija trebala bi identificirati rezidentnost deponenta na razini pojedine pravne i fizičke osobe.

6.7. Depoziti povezani s proizvodima

Kreditna institucija trebala bi identificirati depozite stanovništva koji su povezani s drugim proizvodima i s drugim faktorima koji se mogu promijeniti u razdoblju od trideset dana i time povećati stopu rizika odljeva depozita.

6.8. Ostale karakteristike

Kreditna institucija trebala bi analizirati svoju bazu depozita stanovništva kako bi identificirala bilo koje druge karakteristike koje upućuju ili bi mogle upućivati na vrstu depozita stanovništva čije su stope odljeva povećane u odnosu na one utvrđene u članku 421. stavcima 1. i 2. Uredbe (EU) br. 575/2013. Identifikaciju ili mišljenje da ne postoje druge karakteristike treba dokumentirati. Kako bi identificirala te druge karakteristike, kreditna bi institucija trebala procijeniti zabilježenu (povijesnu) i očekivanu stabilnost/volatilnost za određene proizvode depozita stanovništva koji se nude i trebala bi identificirati vrste proizvoda koji su se pokazali, ili se vjeruje da bi se mogli pokazati, nestabilnima. U tu bi svrhu kreditna institucija trebala iskoristiti rezultate provedenih testiranja otpornosti na stres pod pretpostavkom velikoga idiosinkrastičnog događaja u kombinaciji s događajem na razini tržišta. Za procjenu volatilnosti proizvoda depozita stanovništva mogu se koristiti interni statistički i matematički modeli.

Parametri za te metode trebali bi u načelu sadržavati podatke izvedene iz prethodnog ponašanja depozita i hipotetskih pretpostavki zasnovanih na scenarijima stresnih uvjeta.

Kreditna institucija trebala bi se koristiti metodama zasnovanim na statističkim modelima, u skladu s veličinom, opsegom i složenosti svog poslovanja; primjerice, u slučaju manje veličine opsega i složenosti poslovanja može rabiti metode poput onih kojima se identificira maksimalno smanjenje zabilježeno unutar trideset dana za neki depozit u određenom razdoblju, uključujući razdoblje stresnih uvjeta.

Pretpostavke na kojima se zasnivaju ove metode trebale bi sadržavati tridesetodnevno predviđanje i često bi se trebale preispitivati, osobito kako bi se obuhvatile značajne promjene tržišnih uvjeta. Nadalje, kako bi poboljšala kvalitetu ove procjene, kreditna institucija trebala bi uzeti u obzir korelaciju, učinke zaraze i sezonske učinke.

7. ODREĐIVANJE POVEĆANIH ODLJEVA

Kreditna institucija trebala bi primjenjivati sljedeću metodologiju za kategorizaciju depozita koji podliježu povećanim odljevima. Faktori opisani u dijelu 6. Smjernica trebali bi se podijeliti u dvije kategorije:

- (a) visokorizični, koji obuhvaćaju sljedeće faktore rizika:
  - (i) valutu depozita,
  - (ii) depozite povezane s proizvodom,
  - (iii) proizvode koji ovise o kamatnoj stopi ili su ugovoreni pod posebnim uvjetima,
  - (iv) visokorizične distribucijske kanale, uključujući internetske banke i brokerske depozite,
  - (v) depozite velike vrijednosti,
  - (vi) ostale karakteristike koje institucija smatra visokorizičnima u skladu s točkom 6.8. Smjernica.
- (b) izrazito visokorizični, koji obuhvaćaju sljedeće faktore rizika:
  - (i) dospjele oročene depozite ili depozite s ugovorenim otkaznim rokom,
  - (ii) depozite nerezidenata,
  - (iii) depozite iznimno velike vrijednosti.

Kreditna institucija trebala bi procjenjivati depozite stanovništva u odnosu na skupinu opisanih faktora.

Kreditna institucija trebala bi raspoređivati depozite stanovništva u jedan od sljedeća tri razreda podijeljena u razine na temelju broja faktora rizika koji se pripisuju temeljnom depozitu:

- (a) depoziti s dva faktora iz kategorije 1,
- (b) depoziti s tri faktora iz kategorije 1, ili s jednim faktorom iz kategorije 1 i jednim faktorom iz kategorije 2,
- (c) depoziti s dva faktora iz kategorije 2, ili s dva faktora iz kategorije 1 i jednim faktorom iz kategorije 2, ili s bilo kojom drugom kombinacijom faktora.

Kreditna institucija trebala bi procijeniti odgovarajuće povećane stope odljeva za svaki razred prema procjeni povijesne i očekivane volatilnosti.

8. DATUM PRIMJENE

Kreditne institucije trebale bi se uskladiti sa Smjernicama do 31. ožujka 2013.